

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 10 korona.

Félévre . . . . . 5 korona.

Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . . . 20 fillér.

Nyilttér sora . . . . . 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Világháború.

A mult hét óta ismét a lassu, biztos előnyomulás utján haladnak Lengyelországban szövetséges hadseregeink. Ámbár, ha figyelembe vesszük azt, hogy várakat, hatalmas erődítményeket is kell elfoglalniok, a melyekből minden hétre esik kettő három: nem is találjuk olyan lassunak azt az előnyomulást, mint első tekintetre látszik.

Varsó és Ivangorod, a középső Visztula vonalnak ez a két hatalmas erőssége a mult hét végén esett el és ezzel együtt a kezünkbe került Lengyelország fővárosa is. Miután pedig ezeket a Nárev mentén elesett erősségekkel együtt könnyű szerrel engedte át a szövetséges seregeknek az orosz hadvezetőség, ebből joggal következtetjük, hogy nem a saját jószántából engedte át ezeket a rengeteg pénzébe került hatalmas erősségeket, a melyek hónapokon át védelmet nyújthattak volna egy rendes körülmények közt harczó seregnek. Ilyen várakat és egy olyan fővárost, a melynek birtoka vagy elvesztése politikai fölényt vagy hanyatlást jelent egész Európa népei előtt, az ilyeneket nem szokás csak úgy könnyedén: Rückwärtzconcentrirung végett odahagyni és bármint szépitgetik is a dolgot, abban biztosak lehetünk, hogy igen nagy okai vannak az orosz hadvezetőségnek arra, hogy Varsót és a vele összefüggő hatalmas erődítményeket feladja és Lengyelországból kivonuljon.

Nem a saját jószántából tette és teszi ezt, hanem azért, mert kényszerítve van reá, mert nem tehet másként.

Érzi az orosz hadvezetőség, hogy seregei a hónapok óta tartó vereségben meggyengültek, hogy ellenálló képességük nem általános többé, hanem csak egy-egy részen tudnak rövididebb ideig ellenállani. Tudja azt is jól, hogy három oldalról közeledik feléje a német-osztrák-magyar hadsereg; tudja, hogy az összeszorító olló vagy fogó szárai közül csak úgy mentheti még meg valahogy seregeit a teljes pusztulástól, ha minél gyorsabban az ország belsejébe viheti seregeit és fölszereléseit, mert ott még idővel talán összeszedheti azokat és hasznavehetőkké teheti.

Ezért igen okosan arra határozta magát az orosz hadvezetőség, hogy Varsót a többi várakkal együtt csak addig tartja, a meddig a sereg és a fölszerelés elszállítása szükségessé teszi. Persze olyan óriási seregnek és tréningnek visszavonulása nagyon nehéz dolog. Ezért aztán minden oldalon erős utóvédeket hagy az orosz hadsereg, hogy azok lehetőleg késleltessék a szövetséges seregek előnyomulását. Ezekkel az utóvédő csapatokkal harczolunk most északon, nyugaton, délen mindentelék és el kell ismernünk, hogy az oroszok válogatott csapatai még most is szívóan, keményen harccolnak, nagy munkát okoznak a mi vitéz seregeinknek, de egy-két napnál tovább seholy sem igen tudják magukat tartani.

A mi seregeink törekvése most az, hogy az utóvédek szétverésével közelebb juthasson a menekülő orosz seregek zöméhez. Másrésztől pedig arra is törekszünk, hogy azokat a

vasutakat és fő utvonalakat hamarabb elfoglaljuk, a merre az oroszok nagy tömege kimenekülhetne, mert így aztán biztosabban a fogóba szoríthatjuk a bentrekedő orosz seregeket.

A déli Lengyelországból előnyomuló seregeink szépen előhaladtak már Lublin és Cholm óta. Már a Wieprz és a Visztula közéről egészen kiszorultak az oroszok. Elfoglaltuk Lubartowot és körülbelül a Kock-Viszkov-Uchrusk vonalon üldözzük az oroszokat. Ilyen módon Uchrusknál nagyrészt áthaladtunk a tavak és mocsarak nehéz terepén és Breszt-Litovszktól: az oroszok keleti reménységétől 80 kilométer távolságra vagyunk. Mig ha az oroszok nyugati állásait tekintjük Garvilov-Zelechov vidékein, azok vagy 40—50 kilométerrel távolabb vannak Breszt-Litovszktól és így az eljük kerülés nem lehetetlen folytonos harcok között sem. Legujabban Lukovot is elfoglaltuk s így még közelebb vagyunk Breszt-Litovszkhoz.

Tekintetbe kell még azt is venni, hogy a Búgon tul elfoglaltuk Uscilugot és Vladimir-Volinszkijt és Kovely felé közeledünk s így magát Breszt-Litovszkot is megkerülhetjük kelet felé.

A Visztulától nyugatra állott seregeink már átkeltek a Visztula keleti partjára s ezek azok, a kik az oroszokat Garvilov és Zelechov felől kelet felé szorítják.

Varsónál is átkeltek a németek a Visztulán és Praga elővárost megszállották s így az orosz most már nem bombázhajta visszafelé Lengyelország fővárosát.

Innen északra jól vág a német hadvonalak ollója. Novogeorgyevszket körülzárták s így ott egy sereg oroszot elfog majd. Pedig a vár nemsokára elesik, mert egy erődjét már elfoglalták. Ugyancsak elfoglalták Dembe és Zegrze erődöket, a melyek Varsót északról védték. Pultusk és Rozan régebben estek, Osztrolenka körül van zárva; Lomzsát a héten elfoglalták. Így a Nárev mentén nincs már számbavehető orosz erősség. Innen a Búg északi oldala felé özönlnek a német seregek Osztrov és Viszkov felé, a Búgot már el is érték és elérték a Szent-Pétervárra vivő fő vasuti vonalat is, úgy hogy az orosz sereg fővárosával csak Breszt-Litovszkon át közlekedhetik.

Tovább északra még egy — vagy tán két szára van a német ollónak. Az egyik a Bobr mentén vág lefelé, de még küzködik avval a csomóval, a melyen Osszoviec és tovább északra Grodno vára áll. Osszoviecet régebben ostromolják s ha ez elesik, átözönlnek ott is a német haderő az oroszok elébe.

Legfontosabb tán a legészakibb rész. Itt egy erős német sereg három irányba működik. Legészakibb ponton Rigát fenyegeti és nemsokára el is foglalja, tovább keletre Dünaburg és Vilna fő vasuti csomópontok ellen halad: a legdélibb részen Kovno várát ostromolja s annak három erődjét el is foglalta már.

Ujabbán a Zlota-Lipa és a Dnyeszter partján is harcoltak. Így áll a dolog az orosz harctéren. Az orosz sereg meg-

gyengülése és a szövetséges seregek olószárainak összeszorulása okozza az oroszok nagy visszavonulását, a mely ha nem sikerül nekik, akkor elpusztulhat bele az egész orosz hadsereg.

Mesebeszéd az, amit hirdetnek, hogy visszavonulásukkal maguk után csalják a szövetséges seregeket, hogy mint száz évvel ezelőtt Napoleon seregeit, ugy ezeket is elpusztítsák Oroszország kietlen pusztáin. Manapság már nem mennek ugy előre a seregek, mint Napoleon idejében, hanem utánuk építik a vasutat és utánuk szállítják az élelmet és minden mást. Tehát ha bemennék is Oroszország belsejébe, ott is kedvezően harcolhatnának és körülzárhatnák az orosz seregeket. Ki tudja: szükség lesz-e arra, hogy bemennek vagy pedig más, okosabb problémák megoldása merül föl addig?

Az olasz harctér, hála a mi seregeink hősiességének és a kitűnően rendezett erődítéseknek, a hitszegő ellenség kitaró, heves támadásai dacára most is ott van, a hol kezdetben volt. Nem tudtak előrehaladni semmit. Ujabbban Karinthia és Tirol határán, legujabbban a doberdói fensik szélén és a görzi híd előtt nagy veszteségekkel verték őket vissza. A szövetségi hűség megszegői fájdalmasan csalódtak reményeikben.

A francia harctéren kevesebb most a harc, mint az oroszok elvárhatnák, de hát municzióhiányról panaszkodnak. Harcolnak Flandriában, azután Souchez mellett, az Argonnokban és a Vogézekben és pedig az Iser mellett s az Argonnokban a németek előhaladásáról számolnak be.

A tengereken is harcok folytak. Így a mi flottánk az olaszokét sikeresen pusztítja s az olasz adriai partokat újra bombázta; a németek a Balti tengeren az orosz hajóhaddal vívtak győzelmes ütközetet s a tengeralattjárók a múlt héten 16 angol hajót, közte hat gőzöst pusztítottak el.

TÁRCZA.

A gömöriek Vácson.

Irta: Id. FARKASFALVI IMRE.

E sorok írója Vác városának hírét legelőször attól a süket néma *Dendel* Mátyástól hallotta, a ki ezelőtt mintegy hatvankét esztendővel Nadabuláról járt Vácra s Rimaszombatan az édes atyám házában akárhányszor jelezve elbeszélgetett a város főjegyzője Vihely Villibaldal.

Még a múlt század negyvenes éveiben Vácson telepedett le egy rozsnyói szücslegény: *Potoczky* Samu, a ki ott feleségül vette Jöttner Amáliát, viszont Vácra bizonyos *Bertalan* nevű szabómester Rimaszombatból nőülve, házastársul vitte oda valamely Majomi nevű polgár-ember leányát. Ennek a ref. nőnek a fia Bertalan Alajos kegyesrendi tanár lett s mint a szerzet jószágigazgatója halt meg.

Az a honvéd, a ki ismerte az 1849. évi július 17-iki váczi csatát, az ötvenes években nem igen merte emlegetni; mert könnyen úgy járt volna, mint Tompa Mihály, a kit „A gólyához” című hazafias költeményeért Kassára hurcoltak; avagy *Konyha* József, a rimaszombati ref. lelkész, a ki a Teleky László halála alkalmával gyászbeszédet tartott, művét sajtó útján is elterjesztette s büntetését az akkoriban megnyitott váczi fegyintézetben töltötte ki.

Én ennek az eliteltetésnek a hírét — ugy emlékszem — 1858. szeptember 30-án a rét-sági vendéglőben hallottam, midőn édes atyám

Az entente újabb ütőkártyája alighanem a Dardanellák ellen játszik. Oda akarnak nagy sereget szállítani, talán olaszokat is, hogy a Dardanellákat megnyitva az oroszoknak municziót szállíthassanak. Más hír szerint ezt csak akkor forszírozzák, ha a Balkán államokkal sikerül megegyezniök. A török vitézül áll elébe s a Kaukázusban is előnyömul. Ujabbban a szuezi csatornán is átlépett egy török csapat.

A békéről kevesebbet beszélnek most és szégyennek bélyegzik erről beszélni az entente országokban, de talán annál többet gondolnak reá.

Hirek és vegyesek.

Királyi kitüntetés. Dr. *Dickmann* Gyula a 25. gyalogezredbeli tart. hadnagyot, a Signum Laudis tulajdonosát, — ki a harctéren súlyosan megsebesült — az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a király a 3. ik oszt. hadiékítményes katonai érdemkeresztel tüntette ki.

Katonai előléptetés. Az 5. cs. és kir. gyalogezrednél szolgáló *Kapitány* József főhadnagy, ki nem rég került vissza a harctérről, századosá lépett elő f. hó 8-án.

Előléptetés. Az igazságügyminiszter *Rohács* Mihály tornaljai kir. járásbírósi jegyzőt jelenlegi alkalmazási helyén való meghagyással a IX. fizetési osztályba sorozott bírósági jegyzővé nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Demcsák* Lajos nagyrőcei járásbírósi irnokot jelenlegi alkalmazási helyén irodatisztté nevezte ki.

Tanügyi áthelyezés. A vallás- és közoktatási miniszter *Alexy* Emma itteni állami polgári leányiskolai rendes tanítónőt jelenlegi minőségében a szentesi áll. polgári leányiskolához, *Bartholomaidesz* Margit dobsinai áll. polg. leányiskolai rendes tanítónőt pedig jelenlegi minőségében a rimaszombati áll. polgári leányiskolához helyezte át. *Csepány* Margit szarvasi áll. polg. leányiskolai tanítónőt a miniszter a dobsinai polgári leányiskolához helyezte át.

Esküvő. Dr. *Maurer* Oszkár rozsnyói járási tb. főszolgabíró, a napokban tartotta esküvőjét Kassán *Schmidt* Jolánnal, *Schmidt* János volt rozsnyói erdőmester kedves leányával.

védő szárnyai alatt a váczi kegyesrendi algymnasiumba utaztam.

Jártak-e régebben is a gömöriek Vácra? — igen természetesen! *Zimmermann* (Zólyomi) Samu, aki az idén halt meg 90 éves korában, közel egy évig volt a váczi kisdudóvó intézet vezetője, mint bujdosó honvéd. Azok, a kik Gömörből, Zólyomból vagy a Szepességről Budapestre utaztak, rendszerint tengelyen tették meg ezt az utat Vácig s onnan mentek hajón vagy gőzkocsin tovább; különösen pesti vásár alkalmával vagy a karácsony és ujév közt lévő napokban, mikor t. i. anyagért jártak az iparosok a magyar fővárosba; erre szállították végül a csetneki meg a chisnyóvízi huttákból a nyers vasat Pécsre, a gömöri Madarász András vasgyárába.

Hogy a *Benkár*-család mikor költözött ebbe a kedves dunaparti városba, nem tudnám megmondani. Az a *Benkár* Dénes, gymn. tanuló, a ki 1864. okt. havában halt meg Vácson, az 1856—59. iskolaévben volt beirva a rimaszombati egyesült prot. gymnasiumba.

Mikó Lajost az édes atyja először e sorok írójával 1858-ban vitte a váczi algymnasiumba, utóbb 1864-ben a váczi püspök felvette kispapnak; de *Mikó* a nagyszombati papnevelőintézetből kilépett s mint esztergomi aljárás bíró fejezte be életét.

A múlt század ötvenes éveinek végén ment férjhez Vácra *Szücs* Julianna, egy tamásfalvi kályhámester leánya; *Tornyos* Pál evangélikus lelkészhez, a ki férjét túlélte s hamvai ott nyugszanak a kis váczi prot. temetőben.

Azok közül a gömöri honfitársaim közül, a kik nálam 1858—60. megfordultak, különösen

Megsebesült hős. *Lukács* Géza vármegegnék alispánjának derék fia: *Bandi*, ki a 3. tüzérezrednél mint kadett szolgál s az északi harctéren harcolt a hazáért és a királyért, t. hó 9-én megsebesült, czombján egy shrapnellöveg hatolt keresztül, de szerencsére a czombcsontot nem sértette s így remélhetőleg szövődmény nélkül be fog hegedni az ellenséges muszka löveg által okozott seb. A sebesülés híre csakhamar elterjedt városunkban s élénk izgalmat okozott addig, amíg a sebesült hős fia kapitánya — ki rendkívüli rokonszenves és figyelmes gondosságot tanúsított a bátor és kötelességtudó kadettel szemben — nem értesítette a nyugtalan és aggódó szülőket a sebesülés könnyebb mérvéről. A löveg ebéd után váratlanul érte a fiut, mikor éppen kapitányának szolgálatára állva, az ellenséges állások felől való tájékozódás céljából a térképet hozta ki a figyelő helyre. A kapitány teljes elismeréssel és méltó dicsérettel szól a fia derekas magatartásáról. A sebesülés után mindjárt első segélylyel lett ellátva s aztán a hírlaplatzon nyert szabályszerű kötés után Bielitzbe szállított katonai kórházba, honnan az itteni Vöröskereszt kórházba hozták a sebesültet. Folyó hó 13-án *Lukács* Gézáé Kassára utazott, hogy személyesen legyen jelen az átszállításnál s a Lévért-fürdőn időzött *Lukács* Géza alispán is hazaérkezett hős fiához, kinek a súlyosabb sérüléstől való szerencsés megmenekülése általános örömet kelt.

Eskütétel. Az Erzsébet téren folyó hó 11-én szerdán délelőtt 11 órakor tette le a hivatalos katonai esküt egy gépfegyverosztag, mely egy hadnagy vezetésével vonult ki és a szokásos formák között esküdt fel s délután 5 órakor nagy polgári kísérettel vonult ki az állomásra.

Hivatalos vizsgálat. *Szegfy* László, az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztár titkára folyó hó 10-én városunkba érkezett s két napig hivatalos ügyek intézése céljából itt tartózkodott.

Üdvözet a harctérről. Folyó hó 3-iki kelettel lapunk szerkesztősége czimére egy tábori lev. lap érkezett, mely így szól: „Egbenyuló hegyek ormáról szívélyes üdvözlünköt küldjük a batyui hölgyeknek! *Gyurits* Gyula hadnagy és társai.”

Közigazgatási bizottság. Vármegegnék közigazgatási bizottsága hétfőn f. hó 9-én tartotta rendes havi ülését *Kubinyi* Géza főispán elnöklésével. Az ülésen a rendes hivatalos jelentések tétettek meg.

kiemelhetem: *Burszky* Sámuel kalapost, a ki vándorlólegény korában itten munkát nem kapott, így került le Dunaföldvárra; *Martinek* Ferenczet, a rimaszombati kéményseprő unokaöcscsét, a ki 1859-ben erre utazott át Kőfűc névű csehországi községbe; továbbá *Szilárdy* Ödönt, akkoriban pongyeloki birtokost, a ki többször meglátogatott; végül *Szedlacsek* Endrét, egy veszprémi egyházmegyei papot, a ki utóbb a rozsnyói püspökség fennhatósága alá került, s ugy emlékszem, hogy valahol a Balaton hüllámaiban végezte életét.

Amennyiben *Blaha* Lujzát is rimaszombati nak kell tekintenünk, örömmel konstatalhatom, hogy én e tüneményes művésznőt „Kölesi Lujza” néven a „Huszár csinyben” Vácson láttam legelőször a színpadon, a Hubay Gusztáv társulatánál az „Arany szarvas”-hoz címzett szálló nagytermében, az 1860. évben tarsang végén.

Mikor *Peitler* Antal váczi püspökké neveztek ki, az installációján csetneki *Madarász* András is megjelent s a gyáros oldalán ott feszített id. *Bodendorfer* Mihály tengerészti egyenruhájában, mint az első szabadalmazott gőzhajózási társaság ügynöke.

A *Krno-családból* Péter mint köz- és váltóügyvéd került Vácra, ahol eleinte magánpraxist folytatott, majd utóbb mint az odaváló takarékpénztár ügyvédje széleskörű clienturára tett szert. Ez a dr. *Krno* 1857—58. és 1858—59. évben volt a rimaszombati protestáns gymnasiumban beirva; különben M. Lipcsén született Liptóvármegyében; ámbár magát folyton „gömöri” embernek vallotta.

A hetvenes évek közepén bizonyos *Krno* Cyrill nevű fia is járt Rimaszombatan; talán

Halálozás. *Markó* Miklós hírlapíró társunk — az „Ország Világ” munkatársának 19 éves Margit nevű kedves leánya folyó hó 10 én hosszas betegség után Budapesten elhunyt. — Temetése folyó hó 12 én ment végbe nagy részvét mellett.

Hősi halál. Még sokan emlékeznek a városunkban hosszú időn keresztül működött *Michnay* Gyula tornatanáról, ki jelenleg a budapesti állami főreáliskolánál működött. Most olvastuk a lapokban, hogy derék fia: *Michnay* Gyula, az I ső honvédegyezred önkéntes hadapródja, szakasparancsnok, július 19 én a doberdói fensíkon ellenséges olasz golyótól szíven találva, 21 éves korában hősi halált halt. Vitéz magatartásáért és eredményes földérintő szolgálataiért eleste előtt három nappal terjesztették fel soronkívül való előléptetésre és kitüntetésre.

Hykisch Antal tart. főhadnagy, a bolgár király volt magyar titkára, ki Gömörmegyében hosszú időn át hozzátartozott a bolgár király benső kíséretéhez, az északi harc téren csapatainak az ellenség ellen rohamra vezetése alkalmával hősi halált halt.

Katonatisztek bucsuja. Lapunk mult számában meleg elismeréssel és méltó rokonszenvvel emlékeztünk meg a cs. és kir. 5 ik gyalogezred derék tisztikaráról s kiemeltük azt is, mennyire sajnálja közönségünk az ő távozásukat, mert hiszen a civilizált társaság tagjaival mindenkor harmonikus egyetértésben éltek s előzékeny, figyelmes magatartásukkal mindig csak növelték az általános rokonszenvet. Most távozásuk alkalmával, miután a tisztikar minden egyes tagjának nem nyílt alkalma és fizikai ideje sem volt arra, hogy méltó módon bucsut vehessen az ismerősöktől s a város közönségétől, lapunk szerkesztőségéhez fordult az itt állomásozott tisztikar azzal a kérelemmel, hogy legyünk tolmácsai a tisztikar hálás köszönetének s a válás óráiban érzett őszinte érzelmeinek. Hálás és igaz szívből fakadó köszönetet mond a tisztikar a nyilvánosság és lapunk útján Rimaszombat város közönségének azért a szeretetteljes és szívélyes fogadtatásért, melyet e városba érkezésükkor tapasztaltak és azért a sok figyelemért s jóindulatért, melyben itt időzésük folyamán részük volt. A tisztikar — mely immár otthoniasan, igazán kellemesen érezte magát városunkban — fájó szívvel távozott körünkől s e város közönségéhez legkedvesebb emlékek fűzik, melyeket hiven meg fog őrizni s midőn a bucsuzó tisztikar e város közönségének legjobb kívánságokat fejezi ki, kéri egyszermind, hogy tartsa meg e város közönsége a tisztikart kedves jó emlékében.

öcsese ennek a Péternek, akiről az van feljegyezve, hogy Cserencsényben pillantotta meg a napvilágot először. Ergo gömöri!

Fürj Endrét, a rimaszombati *Fürj* András fiát, mint az esztergomi főgymnasium növendéke látogattam meg a váci kegyesrendi novitiatásban, testvéröcsese volt ez a kedves fiú: *Fürj* Pál putnoki vendéglősnek s még mint klerikus halt el.

A forgácsfalvi róm. kath. plébánost — ugy emlékszem — a mult század nyolczvanas éveiben látogattam meg a váci államfogházban, a ki ott valamelyik tót ujságban kiadott hazafiatalan cikke miatt ülte le a büntetését. Azt a meghatottságot nem vagyok képes leírni, a mit ez az aggastyán érzett, mikor — őt mint „gömöri ember” — a cellájába léptem. Mint a gyermek: sirt és hálálkodott a vigasztalásért!

E sorok írója még 1875 ben örökölte Vácra a Krakovitzer féle házat és kertet; oda menekült az év nyarán, mikor Budán egy felhőszakadás az „Ördög-árok” szomszédságában minden ingó vagyontól megfosztotta; majd tíz évre rá oda telepítette egész családját s ott neveltette gyermekeit anélkül, hogy a „gömöri” jelleget levette volna. Ezen házában látogatták meg a gömöriek közül különösen: *Papp* Ábrahám, dr. *Bernát* István, *Burszky* Dániel és *Vitális* Márton, a ki itt egy pár évig a magyar államasutak forgalmi tisztviselője volt.

A nyolczvanas évek vége felé telepedett Vácra a *Benkert*-család. Ugy emlékszem, hogy *Ursziny* Arnold már akkor tulajdonosa volt a városi gyógyszerháznak s mint ifjú ember vette nőül a szép *Benkert* Ilonát, a kivel ugy tudom, rövid ideig élt boldog házasságban. Valami tíz

Irnoki kinevezés. Az igazságügyminiszter *Harácska* Mihály igazságügyminiszteriumi díjnyokot a feledi járásbírószékhez irnokká nevezte ki.

A katonaság eltávozása. Még mult hét utolsó napján kissé reménykedett városunk jó része, hogy a csomagolást beszüntető rendelkezéssel nemcsak felfüggesztetik az áthelyezésre vonatkozó parancs végrehajtása, de annak hatályaon kívül helyezése is sikerül. Ez a halvány reménység csakhamar szertefoszlott, mert már vasárnap ismét folyamatba tétettek a távozási intézkedések s hétfőn már a csapatszállítás is megkezdett és kedden, szerdán egymást érték a katonai vonatok, melyek Munkácsra szállították az óriási raktárakat, felszereléseket, betegeket, legénységet és — sokaknak szép reményét... Szerdán délután ment az utolsó transzport a polgári elem nagy érdeklődése mellett. Már kora délután kivonult az állomásra a felbokrétázott tisztikar, legénység, a virágcsokrokkal díszített zászlók alatt a zenekarral együtt s elhelyezkedett a zászlóalj mintegy 55 kocsiban. Érzékeny bucsuzások mindenfelé, itt ott egy könnyesepp, kendőlobogtatások és szívélyes meleg „Isten hozzád!”, a zenekar rázendít az indulóra, háromnegyed 6 kor a gép fűttenyelt s a vonat vitte katonáinkat messze — messze Munkácsra, már csütörtökön olyan kihalt volt a város, hogy alig lehetett embert látni s bizony most a kereskedelemre, iparra, vendéglőre és kávéházra szomorú napok virradnak!

A gömörmegyei muzeumegylet választmánya folyó hó 9-én délután 2 órakor tartott gyűlést *Bornemisza* László nyug. főispán elnöke alatt. A gyűlésen a muzeumegylet vidéki tagjai közül *Szentiványi* Árpád, *Szentiványi* József, *Hevessy* Bertalan, *Pösch* Dezső, a helybeli tagok közül *Cseh* István táblaláboró, *Kerekes* Dezső, *Madarász* Pál, *Medveczky* Sándor, dr. *Lichtschein* Adolf, dr. *Löcherer* Tamás, *Loysch* Ödön, *Süteő* István és dr. *Veress* Samu vettek részt. — A tárgysorozatból kiemeljük a következőket: Elnök meleg szavakkal üdvözölte az első választmányi ülést, melyet az egylet saját helyiségeiben megtarthat és vázolja a háborus viszonyok szűlte fenyegető pénzügyi helyzetet, az ülést megnyitotta. — A részletes igazgatói jelentés beszámolt első sorban az elnökségnek azzal a törekvésével, melyet még a háboru előtt kifejtett az *Andrássy*-képtár megszerzése ügyében, ismertette az épület átalakításának akkori terveit, jelentést tett a muzeum anyagának gyarapodásáról és feltárta az egylet anyagi helyzetét. A muzeum

esztendeje láttam őket a poprad—felkai pályaudvaron utoljára. Arnold meghalt.

Mikor a folyó évszázad elején a váci ref. hitközség papjának megválasztotta a *Szeles* (Schlezak) József színész fiát az apa is, mint nyugdíjas, ide költözött s akkor sem vált meg a kies fekvésű várostól, mikor a tiszteletes ur a pestvármegyei Ordásra költözött.

Gömöri származásu *Jánosdeák* Márton is, a kit a városházán mint közgyámot alkalmaztak; innen nősült, gyermekeit neveli.

Vácra költözött bizonyos *Cházár* Károly özvegye is, kinek férje egy alkalommal Budapesten egy izraelita kereskedőt revolverével lőtt agyon.

A váci dunapart kedves üdülőhelye az ide valóknak. Ötvenhat esztendő óta magam is számtalanszor gyönyörködtem a tulsó oldalon lévő Vértes-hegyek panorámájában s néztem a leáldozó napot; a mint annak fényes korongja a visegrádi vár orma fölött leszáll; de alig volt még rá eset, hogy ilyenkor eszembe ne jutott volna a boldog emlékü *Papp* Ábrahám elbeszélése, a ki 1848 végén e helyen mondott bucsut kebelbarátjának: *Harmatzky* Bélának, mikor emez hajón a schwehati táborba vonult; őt magát pedig ágyugyakorlatra vezényelték Budapestre.

Abból a meleg kézszerítésből kiérezte — ugymond — hogy ő Bélát nem látja többé! Ugy történt. Egy kegyetlen ágyugolyó derékban törte ketté a daliás nemzetőrt s drága hamvait a Lajtha mellett temették el.

gyarapodása eléggé jelentékeny. 1914-ben, dacára annak, hogy a háboru óta alig lehetett a gyűjtemények fejlesztésére komolyan gondolni, mégis 988 darabbal szaporodott a muzeum állománya, amely 1914 december 21-én 27136 könyvből, 6654 régiségből, 1214 néprajzi tárgyból és 121 darab szoborból és festményből állott. A háboru kitöréséig a muzeum pénzügyi helyzete nem adott okot az aggodalomra. De azóta a főfelügyelőség megvonta ugy a gyűjtemények gyarapítására rendelt rendes, valamint az épület vételárának törlesztésére engedélyezett rendkívüli államsegélyt, ugy, hogy az egyesületnek saját jövedelméből nemcsak a folyó költségeket, hanem jelentékeny tartozásainak kamatait is kell fedeznie. Ez utóbbi pedig annál számottevőbb, mert a város a muzeumegylet 85000 kor. tartozásának eddigi 5%-os kamatát 1914. november 1-től 9%-ra, 1915. jul. pedig 7 1/2%-ra emelte. Súlyosbitja a helyzetet, hogy a főfelügyelőség sem az 1914. évi, sem az 1915. évi rendkívüli államsegélyt nem utalványozta ki, ugy, hogy a muzeumegyletnek csak e czímen 1915. december végéig több mint 10000 koronáról kell gondoskodnia. Hála az elnökség bölcs előretekintésének, az egyletnek sikerült az eddigi megtakarításokból minden kötelezettségének annyira eleget tenni, hogy csak 1700 korona előrelátható hiány maradt az 1915. évi költségvetésben fedezet nélkül. Erre nézve ugy határozott a választmány, hogy a hiány fedezésére az államtól kapott könyvtár-felszerelési segélyt használja fel. Egyebekben azt határozta a választmány, hogy *Kovács* Alajos muzeumi gondnoknak, akinek példás kötelességszerű és feltétlen megbízhatósága, nemkülönben a látogató közönséggel szemben tanúsított szíves előzékenysége közismert és a muzeum szempontjából megbecsülhetetlen értékű, havi 100 koronára emeli a tiszteletdíját. A muzeumépületben hónapokon keresztül elszállított katonaság által előidézett károk megtérítésére a szükséges lépéseket megindítja. Az épületben immár elodázhatatlanná vált vízvezetéki és csatornázási munkálatot még az ősz folyamán végrehajtatja és végül felkéri a várost, hogy az épület előtt elvonuló uttestet hozza jókarba, nehogy az épület a nedvességtől még többet szenvedjen. A gyűlés az elnök lelkes éltetésével és érdemeinek meleg elismerésével ért véget.

Adótárgyalás befejezése. A hadiadó kivetésére kiküldött bizottság, mely dr. *Radvánszky* György cs. és kir. kamarás elnöklésével működött s utóbb a kincstár előadójaként *Jakab* János pénzügyi titkár szerepelt, e héten befejezte működését. A bizottság a törvény által előírt kötelességének körültekintéssel és liberális gondolkodással felelt meg s általában véve megnyugvást keltett annak helyes irányu s az érdekelteket épen nem zaklató működése.

Temetkezési egylet ülése. Az általános temetkezési egylet választmányát dr. *Csernay* Dániel elnök július hó 18-án ülésre hívta össze s bár a tárgysorozatban rendkívül fontos tárgyak voltak felvéve — többek közt az intézmény jövő fejlődését és anyagi érdekeit közelről érintő alapszabálymódosítás stb., mégsem mutatkozott az ülés iránt kellő érdeklődés s a határozatképtelenség miatt nem is volt megtartható. Most folyó hó 15-én, ma délelőtt 11 órára a városháza tanácstermébe ismét ülésre hívja az elnök a választmányt, melyet az ügyek fontosságára való tekintetből — teljes számban való megjelenésre kér a vezetőség.

Búcsú-térzene. F. hó 10 ikén kedden, az 5 ik cs. és kir. gyalogezred zenekara délután 6—1/2 ig az Erzsébet-téren a közönség szórakoztatására térzenét adott. *Hoffmann* Ferencz karnagy dirigálta a zenekart, mely válogatott, szép darabok szabatos előadásával gyönyörködtette és szórakoztatta a fel- s alá sétáló nagyszámu publikumot. A közönség fájó szívvel vett búcsút a kellemes órákat szerzett zenekartól.

Harczásati gyakorlat. A losonci 29. vadászok egy menetszázada folyó hó 12-én reggel fél négy óra tájban Losonczról *Kavallajovics* kapitány vezénylete mellett harczásati gyakorlatra indult el s Osgyán vidékén gyakorlatozva s a községben hosszabb ideig pihenőt tartva délután fél öt órakor városunkba érkezett, itt a pénteki napot pihenéssel töltve másnap visszament állomáshelyére Losonczra.

Levél a mi Lévártfürdőnkéről. Örömmel vettük és készséggel közöljük a következő sorokat:

„Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Köztudomás szerint megrögzött természete a magyar embernek az, hogy bármely betegségében külföldi fürdők gyógyhatása után vágyakozik s nem látja be, vagy tán nem akarja beismerni, hogy gyógyírt honi területen is találhat, még pedig könnyebben és jutányosabban is!

Ezen nemzeti sajátságtól magam sem tudtam önmagam mentesíteni; míg most a kényszerűség bele hajtott e téren is a hazafiasság gyakorlásába.

Már pár éve szerzettem utazásaim közben kinzó csuzos fájdalmaikat vállaimban; a múlt évben — a háboru kitörése után — gondolnom sem lehetett hivatalos állásom elhagyására, most azonban, midőn dicső hadseregünk hű és vitéz szövetségeseinkkel karöltve éjszak hordáit visszaszorították, bátorságot merítettem pár heti szabadság igénybe vételére, hogy a vármegyénk területén fekvő kies fekvésű Lévártfürdő használata által próbálkozzam fájdalmaimtól megszabadulni! — Már 10 napot töltöttem itt, természetesen csakis kurámmal foglalkozva és megnyugvással konstatahatom határozott javulásomat.

A fürdő teljesen rendben van, rendelkezik lakályos szobákkal, tiszta fürdővízzel, jó levegővel és bár a fürdőtulajdonos: Plachy Tamás ur a harcztéren van, az ő szeretetreméltó kedves neje mindent elkövet a célból, hogy a vendégek magukat otthoniasan jól érezzék s kitünő házias kosztal elégíti ki igényeinket és pedig valóban olcsó árért a mai drága viszonyok között.

A csuzos, idegbajos és gyomorbetegék érdekében vélek tehát cselekedni, a midőn ezen kellemes fürdőre hívom fel a közfigyelmet s az érdem elismerésül szolgáljon az is, a midőn figyelmes derék házi asszonyunk lekötözött modorát rövid, de igaz szavakkal méltattam.

Lévártfürdő, 1915. augusztus 11.

Tisztelettel: L. G.

Halálos esés. Nyustján a gyártelepen f. hó 2-án Kovács Dániel nevű munkás mintegy 10—15 méter magasságból leesett s olyan belső sérüléseket és csonttörést szenvedett, hogy f. hó 9-én meghalt. A kir. törvényszék vizsgáló bírája: Fodor Zoltán folyó hó 10-én Lehoczky Márton kir. ügyészszel és dr. Zehery István kir. törvényszéki és fogházorvossal a helyszínére kiszállott s a boncolás megejtetett. A vizsgálat folyamatban van, hogy nem terhel-e valakit mulasztás vagy gondatlanság?

Választmányi ülés. A Polgári Olvasókör védnöksége alatt álló temetkezési egyesület választmánya múlt vasárnap, f. hó 8-án, id. Rábely Miklós elnöklésével ülést tartott, melyen több új tagot vettek fel, s folyó ügyek nyertek elintéztést.

Iskolai értesítő. A rimaszombati m. kir. állami polgári leányiskola és a vele kapcsolatos női kézimunka tanfolyam értesítője az 1914—15. iskolai évről. Szerkesztette: Kárpátiné Kardos Jusztina igazgató. Az igazgatói jelentés közli az iskola viszontagságos történetét ebben a háborus esztendőben, amikor a növendékek a hazafias kézimunkából és a teagyűjtésből s egyéb adakozásokból is kivették részüket; mindezekről részletes kimutatást olvasunk. A tanári testületnek az igazgatót s a hitoktatókon kívül 9 tagja volt. A 4 polgári osztályba 143 tanuló iratkozott be, munkatanfolyanira 7. A jövő iskolai évre vonatkozó tudnivalók részletes tájékoztatást nyújtanak s a tankönyvek jegyzékét is közlik. Az értesítő Lévai Izsó „könyvnyomdai műintézetében” Rimaszombatban készült.

Községi polgári fiu- és leányiskola Poprádon, a Magas-Tátra alján. Orvosilag ajánlott hely. Tanulók német családnál olcsón elhelyezhetők. Bővebb felvilágosításal szívesen szolgál: **Horn József,** igazgató

Hirtelen halál. A katonaságtól mostanában hazakerült Cseváék Dániel szállítókoesis múlt vasárnap, 15-én délután epilepsziás rohamot kapott és meghalt. Hétfőn temették.

Kitüntetés. A gömöri származású Nagy Sándor losonczy 25. gyalogezredbeli tart. főhadnagy, ki városunkban is mint ügyvédjelölt sokáig működött, az ellenség előtt tanusított hősi magatartásáért a hadidiszciplináris 3. oszt. katonai érdemkereszttel lett kitüntetve.

Üdvözlét Ivangorodból. Szpissák István tart. hadnagy, itteni takarékpénztári könyvelő folyó hó 5-én következő sorokat küldte egyik itteni jó emberéhez: „Üdvözlét Ivangorod VI. számú erődjéből. 1915. augusztus 4-én délelőtt 1/2 10 órakor!”

Több közérdekű közlemény érkezett lapunk zártakor; ezeket jövő számunkban hozzuk. Szerk.

Igazgatótanács ülés. A rimaszombati egy. prot. főgimnázium igazgatótanácsa a múlt vasárnap Samarjay János elnökle alatt Medveczky Sándor társelnök jelenlétében ülést tartott a városháza nagytermében. Az ülésen főleg tanári állások betöltéséről tárgyaltak. Boros József helyettes tanárt, a ki egy év óta közmegelegedésre töltötte be állását, fölterjesztették a minisztériumhoz egyhangú ajánlattal ki nevezésre. Bódy Dénes balogiványi ref. lelkész helyettes tanári állásáról lemondván, helyére pályázatot hirdetnek magyar német szakra helyettes tanári állásra.

Nincs kedvezményes utazás. A helybeli vasuti állomás főnöksége tudomására hozza a közönségnek, hogy az idén a Szent István napi ünnepségekre a rendkívüli viszonyok miatt nem adnak kedvezményes utazási jegyeket.

Vigyázzunk a kutyára! Nálunk is elrendeltetett a kutyáknak szájkosárral való el látása s felhívjuk az ebtulajdonosokat, hogy a kutyáikra vigyázzanak, mert ha ezt nem teszik, súlyos felelősség hármlík rájuk. A helybeli kir. törvényszék folyó hó 13-án is tárgyalt egy olyan ügyet, melynél nemesak a kutya gazdája, de az is hibás volt, ki udvarában szájkosár nélkül tűrte a harapós kutyát. Ujantaltvölgyön ugyanis folyó évi április 4-én este 7 óra tájban Hoffmann Emma az uton egy nyitott udvar előtt ment el, onnan egy kutya kiugrott és megharapta a leányt, ki 8 napon tul gyógyuló sérülést szenvedett. A kir. törvényszék a kutya gazdáját: Cservenics Lajos meszárossegédet súlyos testisértés vétsége címén 50 és 10 korona pénzbírságra, esetleg 5 és 1 napi fogházra ítélte, mert a kutyát szájkosárral el nem látva, szabadon hagyta, Gottliebot pedig 30 és 10 korona pénzbírságra esetleg 3 és 1 napi fogházra ítelték, mert udvarán a veszedelmes kutyát megtűrte. Az ítélet jogerős.

A váltópénzhiány megszüntetése érdekében a miskolczi kereskedelmi és iparkamara a következőket közli: A közelmúlt időben általánosan mutatkozott a panasz, hogy váltópénzben a közlelemzésnek, de általában a forgalomnak súlyos hátrányára nagy hiány érezhető. Bár a váltópénzermék szaporítása iránt a kör-möczbányai pénzverde teljesítő képességének teljes kihasználásával a lehető intézkedések már a háboru kitörésével kapcsolatban megtörténtek. A váltópénzermék hiányát sem új érvek vere-tése, sem pedig az időközben kellő mennyiségben forgalomba hozott 2 koronás bankjegyek által megszüntetni nem lehetett, mert az érezhető hiány kuforrása voltaképpen onnan ered, hogy az ország lakosságának egy része részben tudatlanságból, részben pedig egyes lelkiismeretlen egyének által a bankjegyek elértéktelenedéséről terjesztett és minden alapot nélkülöző híresztelések után indulva, a váltópénzermeket elrejté és azokat ily módon a forgalomból kivonja. — Szükségesnek mutatkozik ennél-fogva, hogy az arra hivatott összes tényezők felhívják a közönség figyelmét arra, hogy a bankjegyek a koronaérték pénzérmeivel és ennél-fogva a váltópénzermék is teljesen egyenlő értékűek, azok értékesítéséről terjesztett híresztelések minden alapot nélkülöznek, továbbá, hogy a váltópénzermék elrejtése, felhasználása és ez által azoknak a forgalomból való elvonása a hazai közgazdaság, a pénz és értéktorgalom, nem különben a hazai kereskedelem megbénítását okozó hazafiatlan cselekedet, mely a legszigorubb megrovást és megtorlást érdemli meg és hogy az elrejtve tartott pénzermék forgalomba hozatala a jelen körülmények között hazafias kötelesség és elsősorban a nagy közönség összes rétegeinek érdekében áll.

Uj korszak küszöbén. E czímmel olvastuk a folyó hó 11-iki „Az Ujság” fővárosi lap közoktatási rovatában a következőket: „Érdekes havi jelentést tett Lőrinczy György kir. tanfelügyelő, az író, Gömörmegye tegnapi közigazgatási bizottsági ülésén az elmúlt julius hónap közoktatásügyi eseményeivel kapcsolatban. Miután beszámolt arról, hogy mi történt a jövő iskolai esztendő előkészítése végett, jelentését ezzel a lelkes epilóggal végezte be: Emelkedett lélekkel látnunk kell és megállapítanunk, még pedig úgy, mint a nemzet hőroszi erőfeszítésének már is mutatkozó nagy morális eredményét, mely sejteti, hogy a közszellem megjavulásának üdvös folyamata megindult, hogy úgy a kormányozó, mint a társadalmi faktorok energiája, buzgalma és érdeklődése a jövő feladatainak és munkájának gondos előkészítésére való törekvésben megerősödött és a legszebb reményekkel kecsegtet. Látjuk, hogy a közélet minden tényezője sokkal melegebb érdeklődéssel vesz részt az iskolai élet biztosításában s karolja föl a népoktatás intézményeit. Természetes, hogy minden bajt orvosolnunk, minden hiányt pótolnunk egyszerre, ügtonösen nem lehet. De már gondolhatunk rá, hogy a háboru izgalmas lidereznymása mielőbb leszakad rólunk és megkezdhetjük a nemzeti élet újjászervezésének dicsőséges és hatalmas munkáját. — A munka lesz a következő korszak ideálja, melynek küszöbén széjjelfoszlik az előbbi satnyulás minden szappanbuborékja. A jelszavak, a mikkel csak légvárakat lehet építeni, eltűnnek és millió meg millió kar kapcsolódik az idők kerekébe, hogy azt a munka számára megforgassa. A munka szent rendje szerint, amiből automobilon, villámszárnyak, vasutak és repülőgépek s iskolák, kórházak és muzeumok teremnek a huszadik század diadalmas emberi kulturájának.”

Réztolvaj fűtő. Dobai Gyula lakatossegéd, jelenleg papirgyári fűtő, f. évi január hóban Szirken a kincstári vasgyár kárára 24 darab sárga réz csapágyat ellopott. A helybeli kir. törvényszék f. hó 11-én vonta felelősségre a delikvenst s a megtartott főtárgyaláson lopás büntette miatt 14 napi fogházra ítélte jogerősen.

Gép- és gyorsírási tanfolyam

nyílik meg folyó évi szeptember hó 1-én

Rimaszombatban, elsőrangú fővárosi szakember vezetése mellett. — A tanórák a jelentkezőkkel való közös megállapodás szerint lesznek besztva és így mindenki rendes napi foglalkozása mellett is tanulhat. — **Külön női és férfi oktatás.** A tanfolyam elvégzői állásba jutnak. Érdeklődőknek felvilágosítással szolgál: **KONYHA GÉZA** értékesítő és közvetítő kereskedelmi vállalata **Rimaszombatban, Deák Ferencz-u. 20. (Telefon-sz. 44.)**

Tolvaj cseléd. Serkén folyó évi február 25-én Csolti Anna 23 éves cseléd gazdájától: Juhász Bálinttól gyűrűket, kanalat stb. lopott. A helybeli törvényszék folyó hó 13-án 8 napi fogházra ítélte a cselédet.

Sajttolvaj bűnhődése. Rimakokován folyó évi május 22-én virradóra Spissák Fingyós Pál a Rohács János éléskamrájának ajtaját fej-szével feltörte s onnan 20 kilogrammos juhsajtot ellopott. A helybeli kir. törvényszék f. hó 13-án vonta kérdőre a tolvajt s őt lopás büntette miatt jogerősen egy havi fogházra ítélte.

Adományok. A „Vöröskereszt” Egyesület céljaira a következő szives adakozások történtek: **Pénzbeliek:** Széplaky Lajosné névnap-megváltásul 20 korona. Neumann Armin 3 kor. Farkas József lelkész ur által a rimaráhói óvoda gyűjtése 21 korona 84 fillér.

Természetben: Kovács Andrásné Felsőbalog 8 drb tojás. Varga Lajosné Perjése 4 drb tojás, 3 drb alma. Horváth Albert 20 kg. zöldség. Dr. Witt Sándor 10 kg. zöldség. Dósa Julia 1 drb. ing, 1 drb. lábravaló. Balajti Bálintné Gesztete 12 drb. tojás. Makó Istvánné Felsőbalog 8 drb. tojás. Madarász Pálné egy kosár szilva. Halás köszönettel nyugtázza az elnökség.

Hadifoglyoknak szánt pénzküldeményeket megbízható módon továbbít a Rimaszombati Takarékpénztár.

Választott bírósági tárgyalás. A helybeli munkásbiztosító pénztári választott bíróság folyó hó 11-én *Cseh* István kir. táblai bíró, választott bírósági elnök vezetésével tárgyalást tartott s egy betegsegélyezési ügyet elintézt. Orvosszakértőként dr. *Zehery* István vármegyei tb. főorvos, törvényszéki orvos működött.

Orvosi szolgálat és a háboru. Páraszos levelet kaptunk az egyes katonai szolgálatot teljesítő orvosok fizetésére vonatkozó méltánytalanságról. Példaképpen felhozza az író: sok 25-50 év közötti polgári orvos van, ki önként ajánlkozott katonai kórházhoz szolgálatra s kap évente 7200 kor., vagyis naponta 20 koronát; sok barakkórházi szolgálatra ajánlkozott orvos van, ki évente kap 10800 kor., vagyis naponta 30 kor. s ezen felül lakást, esetleg ellátást is. Van sok fiatal orvostanhallgató, ki ugyancsak barakkórháznál teljesít szolgálatot s évente kap 3600 kor. és teljes ellátást, vagyis naponta 10 kor. Hány van ezen polgári orvosok között olyan szerencsés helyzetben, hogy ugyanazon városban teljesít katonai szolgálatot, a hol lakik; ennek aztán megmarad polgári állásaiból kifolyó fizetése, meg magángyakorlata is. Ezzel szemben a katonai szolgálatra kötelezett orvos (tartalékos vagy népfőlkelő) bevonul, elveszti polgári állásaiból kifolyó fizetését, néha még állását is; elveszti magángyakorlatát, (néhányik, ki esetleg kapja polgári állásától kifolyó fizetése 1/3 részét, még elég szerencsésnek érezheti magát) otthagya székhelyét, családját, mint látjuk már 1 éve, s alig tud megélni nagyon csekély katonai fizetéséből, mely pld. egy segédorvosnak pótlékkal együtt 2320 kor., vagyis naponta 6 kor., főorvosnak naponta 7 kor. s legtöbb esetben az illető tart. vagy népfelk. orvos, 35-50 év között van. Ez méltánytalan és igazságtalan helyzet! Maradjon meg annak a katonai szolgálatra ajánlkozott polgári orvosnak a napi 20 kor., a barakorvosnak a napi 30 kor., medikusnak a napi 10 kor. fizetése, mert hisz megérdemlik, ledolgozzák, de az szomorú állapot, hogy ezekkel szemben egy tart. akár népfelk. segédorvosnak napi 6 kor., főorvosnak napi 7 kor. fizetése van s más semmi kedvezmény, holott azon felül ezek, — mint katonakötelezettek — nagyobb szigorúnak, szubordinációnak vannak kitéve, mint polgári orvosaink. Előlépésük nagyon nehéz vagy sehogy sem megy! Nem a székesfőváros és nagyobb város orvosairól beszélek, azok részint állásuk méltóságának, részint koruknak megfelelőleg szerencsés előmenetelben részesülnek, de igenis a vidéki városokban szolgáló elhagyatott tart. és népfelk. idősebb orvosokról van szó. Talán azzal lehetne őket rekompenzálni valahogyan, hogy előléptetésük kor szerint történjék, hogy ne kellessen várni az előléptetési előterjesztésre, mely késedelmes és sok mindentől függ. Vagy lehetne nálunk is úgy, mint Németországban, hogy minden egyes orvost tevékenysége szerint ítélnek meg, léptetnek elő; ezzel csak serkenténék, lelkesítenék nagyobb teljesítő képességre az illető orvosokat! (h. g.)

Ágyúfüst alatt. Elbeszélések a háboruból: *Irtó Lengyel* Gyula. Ilyen czímen jelent meg egy csinos kiállítású könyv lapunk jeles tollú munkatársától, akinek több jóízű, népies elbeszélését közöltük pár év óta s a ki a múlt évben a *Halmos* Izor-féle irodalmi pályázaton Budapesten is jutalmat nyert. A szerző városunk szülőtte, főgimnáziumunk volt növendéke; jelenleg Szendrőlád borsodmegyei község ref. papja. Ebben a könyvben 8 jóízű magyaros elbeszélést, életképet olvashatunk s akármelyiknek olvasásába belefog valaki: nem fogja azt abbahagyni, amíg a végére nem ér, mert érdekesen és jól van megírva. Mutatóba lapunk mai számában közlünk egy elbeszélést belőle. A könyvet 87 oldalon, merített papíron nyomtatták Klein és Ludvig könyvnyomdájában Miskolcban. Ára 1 korona 20 fillér. Kapható itj. *Rábely* Miklós könyvkereskedésében.

Apolló-színház. A mozi a múlt héten különösen Lemberg bevételéről mutatott szép képeket s több érdekes és mulatságos tárgy volt még programmon. Nagy érdeklődés kísérte az élvezetes produkciót s délután zsufolt ház előtt kerültek bemutatásra az érdekes felvételek. Különösen tetszett az élő haditérkép s a halállovaglás. Ma ismét érdekes programot ad.

CSARNOK.

Augusztus 13.

Emlékszel-e hatalmas fehér czár?
Volt idő, hogy büszkén ránk tapostál.
Kicsavartad kezünkben a kardot,
Büszkeséged — megtépázva,
Megalázva, — nem sokáig tartott.

Emlékszel-e, lehulltak a rózsák,
Vér áztatta szőke Tisza fodrát.
S amíg habja futott a Dunába,
Megtogadta, visszaadja
Nagy oroszok mindenható czárja.

Szabadságunk alig nyílt virága,
Eltaposta kozák lovak lába.
S melyért annyi honfivér kiomlott,
Világosnál eltiportad
S gyászlobogót a te kezéd bontott.

Hatalmas czár emlékszel-e rája?
Beteljesült szívünk hő imája.
S amit régen letéptél az égről,
Osztrolenka fölött csillog
S a te néped porba hull e fénytől.

Út az óra hatalmas czár. Hallod?
Lengyelsíkon huszárkard ad hangot.
Magyar zászlót lobogtat a szél is,
Magyar fiúk rabolják el
Koronádnak minden dicsőségét!

Vatthay Ilona.

Pezsgőzés.*)

A frontról külön megbizással küldték le a m...i állomásra Hegyesi Károly és Kovács Béla zászlósokat, hogy egy menetszázadot vezessenek fel a harcztérre. Egy szakaszvezető és két tiszt szolga társaságában jóízűen átaludták a vonaton a hosszú utat.

Gyűrött ruhában, álmos szemekkel nyitottak be az állomás éttermébe, ahol éppen az ebédet szolgálták fel türege pinczérfiúk.

Egy sarokasztalnál leültek. A hosszú tizhónapi harcok és nélkülözésekben megedzett két zászlós mereven, egyenesen ült a széken. Kíváncsian tekintettek szét az utazó közönség között.

Hegyesi suttogva fordult Kovácshoz:

— Te, Béla! Vendéglő, nők... itt talán még mosakodni is lehet.

— Nagyszerű! Még rózsás is van az asztalon. Be szépek ezek az utazó nők! Jer, mosakodjunk meg, — felelt vissza Kovács.

A mosdóban rendbehozták magukat. Naptól barnára égett arcuk ragyogott az örömtől, a mint az étterembe visszatértek.

Csendben megebédeltek. Ebéd után élvezettel szívták a finom cigarettát s csendesen kavargatták az apró csészében az illatos mokaát. Kovács egyszerre letette a cigarettát s kezét a Hegyesi térdére téve, kérdezte tőle:

— Nem érzel itt valami különösen finom, kedves illatot?

— Egy barna hajú leány ebédelt a szomszéd asztalnál, talán annak a parfümje...

— Nem, nem! Valamikor régen én is éreztem már ezt... Oh Istenem, hiszen itt van az asztalunkon a „marchal Niel” rózsás. Annak van ez az édes illata... Te, Károly!... Tavaly ilyenkor az Iluska virágos kertjében kaptam az első rózsát és az... első csókot.

— Tavaly ilyenkor... utazni vitt az édes anyám. Büszke örömmel úgy mutatott be mindenkinek: — a jogász fiam. Szegény édes anyám, de sokat sirhatott már a tiz hónap óta.

— Te, Károly! A halál torkából jövünk és oda megyünk vissza... ígyünk egy kis pezsgőt. Látod, én még pezsgőt sohasem ittam... Van pénzem... ki tudja, holnap lesz e reá szükségem?... Ígyünk egy kis pezsgőt.

— Ígyünk, Béla! Holnap már úgy sem iszunk. A lövészárokban úgy sem tudjuk a pénzünket elkölteni. Mulassunk egyet!

— Nem úgy értettem. Majd a pezsgő mellett csendesen elbeszélgetünk.

Az első pohár után közelebb húzódik egymáshoz a két zászlós. Kovács Béla újra tölt a poharába s oda sugja Hegyesinek:

— Az Iluska egészségére!

— Az Iluska egészségére! — szól poharát

* Szemelvény Lengyel Gyula „Ágyúfüst alatt” című most megjelent könyvéből.

felkapva Hegyesi. — A te Iluskádéra is, Béla!
— Oh, nekem most nincsen Iluskám! Férjhez ment még tavaly... Azért iszom most, hogy felejtsek.

— Én is azért... Tudod, viritott a rózsás... Kék ruha volt rajta... a kék szeme könnyes volt, mikor megcsókoltam. Megkérdeztem, miért sir? Azt mondta, a boldogságtól... Most én is igen boldog vagyok... pezsgőt iszom. A halál torkából jöttünk, oda megyünk vissza... Ígyünk, Béla!... Könnyes volt a gyönyörű kék szeme... Iluska... Iluskám... — suttogja, a pohárban felszálló gyöngyöket nézve, Károly.

A szakaszvezető lép be az étterembe. Körülnéz s amint meglátja a két zászlóst, odamegy hozzájuk s jelentkezik:

— A menetszázad be van waggonirozva. Tizenöt perc múlva indulás.

— Jól van, öreg fiu! — szól Hegyesi. — Addig eredj és igyál pezsgőt.

— Jelentem alásan, már iván!

— Pezsgőt?

— Nem, hanem borokat!... Sokat, hogy csak úgy ketyog bennem, mintha kulacsban volna... Több nem kell... nem fér belém, pedig mulatni akartam.

— Hát mulass, jó fiu! Látod, mi is mulatunk. A halál torkából jöttünk... pezsgőt iszunk.

— Adj Isten kedves egészségükre! — szól, bokáját keményen összekoppantva a szakaszvezető s kemény léptekkel kiment az étteremből.

— Te, Béla! — fordult társához Károly. — Megérdemelünk még egy üveg pezsgőt. Hozassunk még...

— Hozassunk!... Hogy mondtad?... Kék ruhában volt? Könnyes volt a kék szeme? Az igen szép volt... Látod, én is veled könnyezek.

— Mindjárt indulunk, zászlós urak, — szól be hozzájuk újra a szakaszvezető.

— Hát induljatok, jó öreg fiu! Ki mondja, hogy ne induljatok... Mi most pezsgőt iszunk... A ruhája is, a szeme is kék volt... Nagyon szép volt... Csak menjetek, fiuk... mi most pezsgőt iszunk.

A virágos katonák galyakkal diszitett vonata ott robogott el az étterem előtt. Kovács Béla agyáról mintha tisztulna egy kissé a pezsgő rózsaszínű köde. Odafordul Károlyhoz s aggodalmasan kérdi:

— Mit érdemel az olyan katona, aki a századát elhagyja?

— Golyót!

— Akkor mi golyót kapunk, elhagytuk a századot. Szőkevények vagyunk

— Dehogy, dehogy... csak egy kis pezsgőt iszunk... Még talán a magyar golyó jobb is, mint a muszka golyó... de legjobb a... pezsgő.

Egy csendőrszázados áll meg az asztaluk mellett. A két zászlós felugrik s keményen tiszteleg. A százados kérdi őket:

— Hegyesi, Kovács zászlósok az urak?

— Igen, — mondja a két zászlós.

— Mit csinálnak itt?

— Pezsgőt iszunk... Százados ur, a halál torkából jövünk, oda megyünk vissza, talán megérdemlünk egy kis pezsgőt. Tiz hónap óta nem voltunk vendéglőben... Jöjjön, százados ur, igyék velünk egy kis pezsgőt. Van pénzünk, a lövészárokban úgy sem tudjuk elkölteni.

— Háboruban nem az a katona kötelessége, hogy pezsgőt igyék. Elhagyták a századot. No, önök ugyan jó katonák, — mondja gunyosan a százados.

— Százados ur! — mondja Károly. — Nem ért ahhoz, hogy mi milyen katonák vagyunk... Az csak nem bűn, hogy most egy kis pezsgőt ittunk?! Tiz hónapja nem voltunk vendéglőben... Aztán az Ilonka szeme kék volt... kék a ruhája is... Aztán itt ennek a marchal Niel rózsának az illata... ilyet kaptam tőle...

— De most nem diákok az urak, hanem katonák. A katonáknak pedig kötelességeik vannak! — mondja szigoruan a százados.

— Ejnye, százados ur, azért, hogy egy kis pezsgőt ittunk, a háboruhoz is értünk talán valamit. Nézze csak, százados ur! — szól Károly s mellén szétvonva a köpönyeget, a százados elé tárja az arany, a nagy és kis ezüst vitézségi érmeket. — Ugy-e, hogy a háboruhoz is ért a diák?!

Az étterem közönsége, mely figyelmes hallgatója volt e jelenetnek, megéltette a két rokonszenves zászlóst. A szigorú százados is

tisztelgett az érmek láttára. Hanem azért a legközelebbi személyvonattal két esendő kisérőben indította utnak a két fiut.

Az utazó hölgyek kegyéből már az első állomáson csupa rózsá lett a két zászlós sapkája.

A két esendő minden állomáson kiszállt a vonatból s ott sétált a kocsi előtt, hogy a zászlósok kedvet ne kapjanak ismét a pezsgőzésre. Azok pedig még mindig a kék szemekről beszélgettek.

Egyszerre a n...i állomáson benyitott a zászlósok szakaszába egy fiatal nő, ki a m...i étteremben az egész pezsgős mulatságnak tanuja volt s örömtől sugárzó arczezal mondta a két fiúnak:

— A szomszéd vágányon áll a vonatjuk. Megismertem a szakaszvezetőt. Gyorsan szálljanak le a másik oldalon.

Két czuppanó kézesók s pár pillanat múlva már a menetszárad éljenzi a két megkerült zászlóst.

Elindul a katonák virágos vonata. A két esendő hiába keresi a két zászlóst. Ott ülnek már a katonavonat külön szakaszában s vidáman tekintenek ki az ablakon.

Gyorsan suhannak el előttük a hullámozó buzatáblák. Az utak széléről úgy látszik, mintha a szélben hajladozó buzavirágok s kevély pipacsok integetnének feléjük. A mámor rózsaszínű köde elszállt. Egy kis állomáson meztelábos tót leánya kínálja a friss hideg vizet. Jóízűt isznak. Hűvös esti szellő suhan át a hegyek között. A két zászlós összegombolja a mellén a köpönyeget. Károly elszomorodva mondja!

— Hallgasd csak, milyen szépen dalolnak a fiúk:

Kelet felől ágyufüstöt borult az ég,
Ott csatázik a sok kemény tizes honvéd.
Szellő szárnyán odaküldött szép lány csókja,
Hej, de sokszor gazdátlanul fordul vissza,
Szellő szárnyán szomorú hirt visz magával,
Hogy kevesebb van ismét egy katonával.

Szerkesztői üzenet.

Ebjon. Közölni fogjuk a küldöttéket s reméljük, hogy kapunk onnan újabb dolgokat is, nem kötött formában.

Lakások.

A Tamásfalvi-utcai **DICKMANN**-féle házban **egy 3 és egy 5 szobás** elsőemeleti **lakás** fürdőszobával és más mellékhelyiségekkel **azonnal is kiadó.**

2 vagy 3

gimnáziumi tanulót lakásra elfogad

özv. Soós Gyuláné

Rimaszombat Rákóczy-utca 37. sz.

1-3

Kereskedelmit végzett,

másfélvi banki gyakorlattal bíró, kitűnő bizonyítvánnyal rendelkező, **magyar gyors- és gépirónó,** levelezésben és a könyvelésben is jártas — **szeptember 1-ére** — megfelelő **állást keres.** — **Czim:** a kiadóhivatalban.

Eladó kútfelszerelés.

Egy használt, — némi javítást igénylő — szivó- és nyomószerkezettel ellátott **kútfelszerelés** jutányos áron azonnal eladó.

Czim: megtudható a kiadóhivatalban.

Kereskedő urak!

Adósaikat, kik katonák,

minden orvosi bizonyítvány nélkül bebiztosítjuk,

ha akár a harcztéren, akár sebesülés folytán, vagy egy év leforgása alatt bárhol vagy bármily betegségben elhalnak, mi **a biztosító félnek az elhalt tartozását kifizetjük,** ugyszintén kötünk rendes életbiztosítást a 37—42 évesekre is a biztosított összeg azonnali kifizetésére háboru kockázattal minden pótdíj nélkül.

Bővebb PHÖNIX BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG vezérügynöksége MISKOLCZ.

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
(GYÁRTELEP ÉS IRODA: VARGAKERT, DÉLISOR 19. SZÁM.)

4-5

Ajánlja régi árakban:

Tolórendszerű **„HORTOBÁGYI-DRILL“**
Kanalasrendszerű **„HAZAI-DRILL“**

Műtrágya szóróval kombinált

„NAPOLEON-DRILL“

vetőgépeit, mely sorba vet és sorba trágyáz, továbbá egyetemes **aczélekéket,** S. V. jegyű 2, 3, 4 tagu **boronákat,** tárcsás **répavágókat,** dobrendszerű **szeccsavágókat,** kukoricza-ültető és morzsolókat.

Sziveskedjék árajánlatot kérni!

Könyv bekötéseket

a legrövidebb idő alatt izléses-
:: sen, jutányos áron eszközöl ::

id. Rábely Miklós Fia könyvkötészete

RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér 9.

KASZINÓ-ÉPÜLET.

Vörös bor.

BLUMENTHAL ARMIN

Rákóczi-utca 14. sz. alatti bor- és pálinka

üzletében **nehéz vörös óbor literje**

1 kor. 60 fillér, fehér 1 kor. 60

fillér. — 5 liter vételénél árengedmény.

Ujságpapíros

(csomagoláshoz) kereskedők, mészárosok, hentesek részére jutányos áron kapható e lap **kiadóhivatalában.**

Tanulóul

Egy 13—14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdásztanulóul;** továbbá egy másik 13—14 éves fiú — ki írni és olvasni tud, **könyvkötőtanulóul** felfogadtatik **idősb Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájába.

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.

Elsőrangú porosz köszönet

dió I-a. osztályozásban, Ferdinand, Gräfin Laura, Morgenroth és Charlotte bányákból, nemkülönben hindenburgi (zabreci) porosz diókokszot és végül a porosz köszönnel vetekedő petrozsényi és pálfalvai köszönet jutányos áron ajánl és már állandóan szállit is

Bodnár Géza Rimaszombat, Andrássy-ut 18. szám.

3-3